

Un estudi d'IDRA aposta per estendre el model de l'escorxador de l'Armentera per garantir l'alimentació sostenible

L'anàlisi demostra que la infraestructura de l'Alt Empordà és una peça clau per a la viabilitat de moltes explotacions

Un estudi de l'Institut de Recerca Urbana de Barcelona (IDRA) aposta per estendre el model de l'escorxador de l'Armentera, a l'Alt Empordà, per garantir l'alimentació sostenible. L'anàlisi conclou que aquesta instal·lació és una peça clau per a la supervivència de la petita i mitjana pagesia. "És literalment la diferència entre la viabilitat i la inviabilitat de moltes explotacions", assegura. A més, mostra que cada euro públic invertit mobilitza fins a 8 euros d'activitat econòmica local. Per això, l'IDRA proposa desenvolupar un Pla Nacional d'Escorxadors de Baixa Capacitat. "Si desapareixen els escorxadors locals, la pagesia es veu abocada als macroescorxadors, perdent marge, autonomia i capacitat de decisió", alerta. L'escorxador de l'Armentera, operat sota un model de col·laboració públic-cooperativa-comunitària (CPCC), apunta un camí per al canvi de model ramader i per a una transformació més àmplia del sistema alimentari. Aquesta és una de les principals conclusions d'un estudi de l'IDRA que ha analitzat el cas de la instal·lació de l'Alt Empordà. L'informe planteja la necessitat d'una política que recuperi els escorxadors locals. "L'objectiu no és només impulsar un altre model ramader i alimentari, sinó una política econòmica i territorial resiliència, robusta i sostenible", recalquen. L'anàlisi repassa l'evolució de la ramaderia dels últims 50 anys a Catalunya, i se centra en la producció de porc. "A poc a poc s'ha anat consolidant un model altament industrialitzat i concentrat en un grup molt reduït d'empreses", indica. Així, actualment, només cinc companyies (Vall Companys, BonÀrea, Costa Brava Foods, Casa Tarradellas i Olot Meat Group) sumen 10.000 milions d'euros de facturació i més de 500 milions d'euros de beneficis. Paral·lelament, han tancat 15.000 finques porcínes i, les que continuen amb l'activitat, han multiplicat per cinc la seva grandària. Un canvi que ha anat acompanyat d'un declivi dels escorxadors municipals: n'han tancat més de 200 en els últims 40 anys. "Allà on desapareixen els escorxadors locals, la pagesia es veu abocada als macroescorxadors, perdent marge, autonomia i capacitat de decisió. A l'Alt i Baix Empordà, l'Armentera és literalment la diferència entre la viabilitat i la inviabilitat de moltes explotacions agroecològiques", recalquen. Per als autors de l'estudi, l'escorxador de l'Alt Empordà, de titularitat pública i gestió comunitària, és un model de governança innovador que mostra, de forma empírica, que un altre model ramader i alimentari no només és necessari, sinó que també és possible. Les dades de l'IDRA revelen que l'ús d'aquesta infraestructura de proximitat permet als productors esquivar intermediaris industrials i desenvolupar circuits curts de comercialització alimentària (CCCA). A més, els pagesos registren un augment del marge brut que arriba fins al 46% en alguns casos de venda directa. Així mateix, l'informe destaca que l'escorxador té un alt efecte multiplicador: cada euro invertit en el seu funcionament es tradueix en un retorn de 8 euros d'activitat econòmica local i genera ocupació arrelada al territori. L'anàlisi ressalta que el model d'èxit de l'Alt Empordà es fonamenta també en la proximitat, amb explotacions situades a una mitjana de menys de 10 quilòmetres (enfront dels 45 quilòmetres dels centres industrials). La principal proposta de l'IDRA és que l'Armentera no sigui una excepció, sinó un "proto-model"; però deixen clar que "perquè esdevingui una alternativa real caldrà replicar i enfortir-lo amb polítiques públiques, xarxes cooperatives i planificació territorial". En aquest sentit, l'estudi remarca que els escorxadors de proximitat són imprescindibles per conservar races autòctones, rares o patrimonials; i per mantenir paisatges agraris diversos. A més, la baixa capacitat no és un defecte tècnic, sinó una fortalesa política i organitzativa. "Permet flexibilitat, traçabilitat i adaptació a volums petits i diversificats", assenyala. És més, l'anàlisi recorda que, en contextos de crisi com la de la covid -amb tensions logístiques i pujada del cost de l'energia- "els CCCA i les

carnisseries locals han demostrat una capacitat de resposta superior a la de les cadenes llargues". Per tal que l'escorxador de l'Armentera no sigui un cas aïllat, l'estudi proposa una sèrie de polítiques públiques per estendre el seu exemple. D'una banda, insta a desenvolupar un model de gestió públic-comunitari per al conjunt d'infraestructures del sistema alimentari, i aposta per promoure la reobertura d'escorxadors municipals com a part d'una estratègia de país. "Cal un suport polític explícit a aquestes instal·lacions si volem democratitzar els sistemes alimentaris i abordar les desigualtats estructurals del sector agrari", subratlla IDRA. Per això proposa desenvolupar un Pla Nacional d'Escorxadors de Baixa Capacitat (EBC) amb finançament específic per a la recuperació, modernització, la cooperativització i la certificació ecològica. També creu que cal aplicar una moratòria a les macrogranges i macroescorxadors; definir un pla de desescalada per tal de reduir al 50% la cabanya porcina i ramadera, i promoure la contractació pública alimentària ecològica i de proximitat.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/economia/2025/12/17/estudi-didra-aposta-per-estendre-124872798.html>